

Rinnakkaiskoulusta yhtenäiseen peruskouluun

SUOMEN KASVATUKSEN
JA KOULUTUKSEN
HISTORIAN
SEURAN
VUOSIKIRJA
2013

*Rinnakkais-
koulusta
yhtenäiseen
peruskouluun*

KOULU JA MENNEISYYS LI

ISBN 978-952-67639-2-7 (nid.)

Verkkoversio ISBN 978-952-67639-3-4 (PDF)

ISSN 0780-7694

Copyright SUOMEN KASVATUKSEN JA KOULUTUK-
SEN HISTORIAN SEURA

Toimitus ja taitto JOUKO KAURANNE

Kirjapaino Multiprint Oy

Kirjoittajat

Pauli Arola, FT

Sven Gladh, kouluneuvos

Martin Gripenberg, KL

Petri Haapa, KM, jatko-opiskelija

Tuula Hyyrö, KT

Jouko Kauranne, FT, kouluneuvos

Eira Korpinen, professori emerita

Martti Kuikka, professori emeritus

Jyrki Männistö, KT, FM

Lasse Paajanen, FK, ent. lukion rehtori

Pauli Rautama, FL

Kaisa Similä, KM, ent. erityisopettaja

Sisältö

<i>Esipuhe</i>	8
1. <i>Sven Gladh</i> Muutama muistelus kansakoulusta	10
2. <i>Lasse Paajanen</i> Koulumuistoja Mäntsälästä	36
3. <i>Jyrki Männistö</i> Pakkoruotsia ja sivistysnälkää	46
4. <i>Jouko Kauranne</i> Kuopion kaupungin siirtyminen peruskoulu- järjestelmään	81
5. <i>Jouko Kauranne</i> Kuinka Helsinki siirtyi uuteen koulusysteemiin	117
6. <i>Martin Gripenberg</i> Hangossa siirtyminen peruskouluun oli takertua kieliriitaan	154
7. <i>Petri Haapa</i> Katsaus koulun tietokonepohjaisten hallintojär- jestelmien käytön vaiheisiin Suomen peruskou- luissa ja lukioissa	179

8. <i>Tuula Hyyrö</i>	189
Peruskoulun pioneerit muistelevat	
9. <i>Kaisa Similä</i>	214
Lääninkouluttajan muistoja peruskoulun alku- taipaleelta	
10. <i>Pauli Rautama</i>	227
Perusopetuksen ohjausjärjestelmän rakenteellisesta muutoksesta 1984-2010 ja sen vaikutuksesta tosi- asialliseen toimintaan	
11. <i>Pauli Arola</i>	253
Kasvatustiede raottaa ovea tulevaisuuteen	
12. <i>Martti Kuikka</i>	266
Maalaiskunnat kunnallisen koululaitoksen rakentajina	
13. <i>Eira Korpinen</i>	270
Peruskoulun oppilasarvostelua kehittämässä	
14. Toimintakertomus vuodesta 2012	307
15. Vuosikirjojen sisältö vv. 1935-2013.....	311

Esipuhe

Suomen kasvatuksen ja koulutuksen historian seuran, entisen Suomen Kouluhistoriallisen Seuran vuosikirja ilmestyy nyt 51. kerran. Seuran tieteellisen joulun, neljä kertaa vuodessa ilmestyvän *Kasvatus & Ajan* rinnalla vuosikirjalla on oma tärkeä tehtävänsä: se kokoaa kunakin vuonna kasvatuksen historian tutkijoiden ja harrastajien kirjoituksia kulloinkin valittavasta teemasta. Tämän vuoden teemana on peruskouluun siirtyminen.

Teemoihin perustuva vuosittain ilmestyvä julkaisu palvelee tutkijoita ja alan harrastajia lähdeaineena – se kertoo kyseisen aihepiirin tutkimuksen kirjosta ja saattaa näin alan tutkijoita ja tuntiopettajia yhteen. Tällä tavoin seura pyrkii toteuttamaan tehtävänsä alan tutkimuksen edistäjänä ja harrastuksen tukijana.

Vuosikirja sisältää tutkimusartikkeleita, historiikkeja ja muisteluja. Kaikille näille on tilausta. Kirjoittajien erilaiset taustat tuovat rikkautta teksteihin. Yliopistoväen ohella teemaa valottavat pitkän päivätyön koulussa tai opetushallinnossa tehneet henkilöt. Teksteistä kuuluu kokemuksen ääni, jonka tallentaminen on tärkeää tulevalle tutkimukselle. Vuosikirja tarjoaa julkaisukanavan myös kasvatuksen historian uusille tutkijoille.

Käsillä olevan vuosikirjan teema liittyy olennaisesti kasvatuksen ja koulutuksen historian seuran yhteistyössä Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kanssa toteuttamaan *Minun koulumuistoni* -keruuseen, joka jatkuu vuoden 2013 loppuun saakka. Osa kirjoittajista tarkastelee koulunkäyntiä tai perus-

kouluun siirtymistä omien kokemustensa kautta. Vuosikirjan julkaisuperiaatteiden mukaan teemaan liittyvien kirjoitusten ohella käsitellään muitakin aiheita. Tuloksena onkin sisällöltään rikas ja monipuolinen artikkelikokoelma.

Seuran puolesta kiitän artikkelien kirjoittajia. Erityinen kiitos kuuluu kouluneuvos Jouko Kauranteelle, joka edellisvuosien tapaan on hoitanut artikkelien toimitustyön ja kirjan painokuntoon saattamisen.

Helsingissä 5. syyskuuta 2013

Jukka Rantala
seuran puheenjohtaja

Vuoden 2013 vuosikirjan toimituskuntaan kuuluivat Jouko Kauranne (puheenjohtaja), Erkki Merimaa ja Jukka Rantala.